

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΑΔΑΚΗ*

Αναδιφώντας το χθες 90

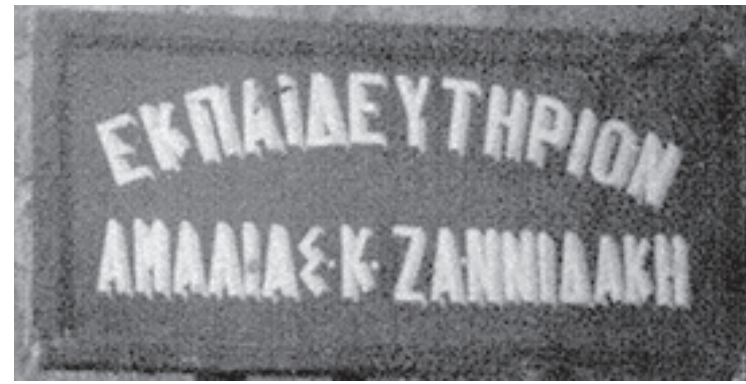
Μια βραδιά στο Σχολείο της κυρίας Αμαλίας (IV)

Μετά την εισήγηση του συντάκτη του «Αναδιφώντας το χθες», στην εκδήλωση της 12^{ης} Οκτωβρίου 2018 του Συλλόγου Κατοίκων Παλιάς Πόλης με τον τίτλο «Μια βραδιά στο σχολείο της κυρίας Αμαλίας», ακολούθησε η εκφραστική ανάγνωση ενός απολαυστικού κειμένου, από την **Κατερίνα Τσακάλη-Δομαζάκη**, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου Ρεθύμνης. Η ομιλήτρια επέλεξε ένα σχετικό απόσπασμα από τη σειρά δημοσιευμάτων του **Κώστα Μαμαλάκη** «Η πόλη που δεν σβήνει. Σαν επίλογος. Από τις μεγάλες ώρες του Ρεθύμνου». Ο Κ. Μαμαλάκης διετέλεσε μαθητής του Σχολείου, το οποίο ασφαλώς βοήθησε στην διαμόρφωσή του σε εξαιρετικά ευαίσθητο άνθρωπο.

«Καλώς μας την, την κυρία Αμαλία Ζαννιδάκη! Έτσι την υποδέχεται η παιδιάτικη καρδιά, ευγνωμονούσα για τις παραδείσιες μέρες που μας χάρισε το σχολείο της. Αεράτη προχωρεί η μεγάλη δασκάλα μας, με το γνώριμο μειδίαμα στα χείλη, το βάδισμά της το ελαφρά λικνιστικό και πασίχαρο και τη βεντάλια στο χέρι. Την συνοδεύει η κοντούλα, λεπτοκαμωμένη μελαχρινούλα με μάτια σαν ελίτσες, σβέλτη, η **Βαγγελίτσα Βεβελάκη**, η βοηθός της, η «δεύτερη» δασκάλα μας, η πολυαγαπημένη, που ποτέ της δεν μας μάλωσε.

Η κυρία Αμαλία! Πόσες παιδικές ψυχές δεν διάπλασε με το τέλειο παιδαγωγικό της σύστημα, «Μοντεσώρειο και Φρεβελιανό», που άνοιγε τα αθάνατα και έκπληκτα μάτια των νηπίων και τα έμπασε για πρώτη φορά στις ομορφιές και τα μυστήρια του κόσμου. Πόσα θεμέλια ψυχής γερά δεν έθεσε με το χαρούμενο σύστημά της και τον παράδεισο του εκπαιδευτηρίου της. Μια ταμπέλα με φόντο θαλασσί κι άσπρα γράμματα, φιγουράριζε πάνω σε μια πόρτα, πλάι στην Εθνική Τράπεζα: «Εκπαιδευτήριο Αμαλίας Ζαννιδάκη».

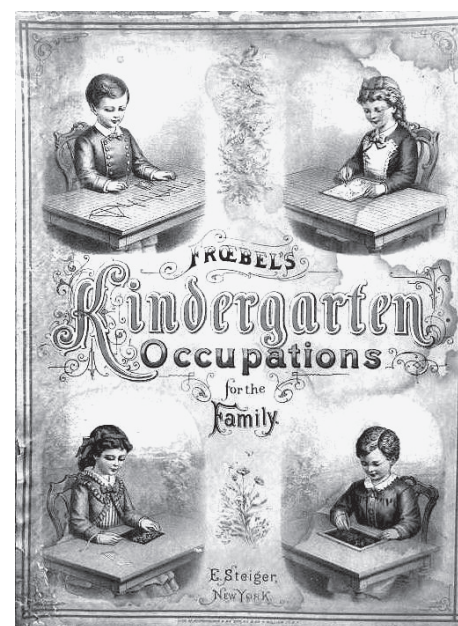

Είχε αυλή μεγάλη, με κήπο συνεχόμενο, μια στέρνα, με χρυσόψαρα και κολλημένη στο πλευρό της μια γούρνα μαρμαρινή με βρύσες και δύο σκαλοπάτια. Ο κήπος γεμάτος λεμονιές, πορτοκαλιές, μανταρινιές και ροδιές.

Θάμπωναν τα μάτια οι χρυσοί καρποί, μέγαλο το άρωμα των λεμονοανθών και προκαλούσαν την παιδική όραση, τα ασχημάτιστα ρόδια, που είχαν το περίεργο σχήμα ροζ τσιμποκιών. Η είσοδος ήταν ένα μεγάλο μακρινάρι και στην άκρη είχε ένα αυλάκι χτιστό που έτρεχε νερό πάντα. Εκεί βάραμε στα διαλείμματα τα καραβάκια της φαντασίας μας, που το ρεύμα τα έκανε «ταχύπλοα». Τότε, που τρώγαμε με βουλιμία τα κουλουράκια μας και τις σταφίδες μας. «Κλήρινγκ» είχαμε εφαρμόσει με τα «κεφτέρια» του Γιάννη Πατουράκη.

Μικτή φοίτηση τότε, μόνο στο σχολείο της κυρίας Αμαλίας, γιατί τα κορίτσια πήγαιναν χωριστά στο Δημόσιο «Δημοτικό» σχολείο και στο παρθεναγωγείο και αντάμωναν με αγόρια από την Τετάρτη Γυμνασίου και πάνω. Εμείς είμαστε προνομιούχοι στις κυρίες Αμαλίας, γιατί έβαζε στα θρανία ανακατεμένα κορίτσια και αγόρια. Νοιώθαμε τότε μια ανεξήγητη χαρά και ταραχή. Εφτά χρονών μπόμπρες είμαστε, τι να καταλάβουμε, φαίνεται όμως ότι το προαιώνιο ένστικτο, βρισκόταν σε υπολθάνουσα κατάσταση. Εγώ στάθηκα και τυχερός, πλάι μου έβαλαν στο θρανίο, μια ζωντανή κουκλίτσα, την Ολυμπιάδα Βενέτικου. Ακατάστατος εγώ, ποτέ δεν είχα κονδύλι για την πλάκα μου. Νοικοκυρούλα αυτή, είχε αποθέματα και το καλότροπο κοριτσάκι με εφοδίαζε πρόθυμα.

Το εκπαιδευτήριο της Ζαννιδάκη, είχε πλήρες «Δημοτικό» και νηπιαγωγείο. Άριστα οργανωμένο σχολείο με εκλεκτό διδακτικό προσωπικό - θυμάμαι εκτός από τη **Βεβελάκη**, την **Νίτσα Κούνουπα**, την **Μονιάκη** - υπό την άμεση άγρυπνη εποπτεία της **Ζαννιδάκη**. Το νηπιαγωγείο της, πρότυπο στον καιρό του, με τα νέα συστήματα, με όλα τα εποπτικά μέσα, η τελευταία λέξη της παιδαγωγικής. Πλούσια τροφή έδωσε στην αχαλίνωτη παιδική φαντασία μας, που δούλευε και μέγαγε οδιάκοπα, με τους πολύχρωμους κύβους, μπαλάκια, πήχες, που φτιάχναμε χιλίων λογιών σχέδια, σχήματα.

Τις φανταχτερές διακοσμήσεις του σχολείου στις γιορτές, με τις πολύχρωμες υψαιστερές γιρλάντες, τους μύλους την φάνη με τους μάγους που μας γέμιζε μαγεία μαζί με εκείνο το φαντασμαγορικό κατάφορτο από παιχνίδια Χριστουγεννιάτικο

δέντρο. Όλα αυτά ήταν πανηγύρι της παιδικής όρασης και λαχτάρα ανεπίπτωτη, ίσαμε την διανομή των παιχνιδιών. Υστερα εκείνοι οι θρησκευτικοί ύμνοι, με την φάνη και το Χριστουγεννιάτικο δέντρο μπρος στα έκθαμβια μάτια μας, το «η γέννηση σου... ανέτειλε τον κόσμο... εν αυτής γαρ οι τοις άστροις λατρεύοντες...» άνοιγαν τα παρθένα μάτια της ψυχής μας, κέντριζαν την φαντασία μας. Γεμίζαμε ποίηση και δέος θρησκευτικό και νομίζαμε ότι κοντεύαμε να φθάσουμε και να αγαλλιάσουμε με τα χεράκια μας το Θεό. Τι τραγούδια όμορφα με παραστατικές ζωηρές εικόνες, ήταν αυτά που μας μάθαιναν. Τι μονόπρακτα, διάλογοι, απαγγελίες...

Θυμάμαι αυτή η αξιοθαύμαστη παιδική μνήμη, πέντε χρονών θα 'μουνα στην πρώτη μου απαγγελία. Ένα τραγουδάκι που θα το «απήγγειλα» στην εορτή του δέντρου: «Γονείς μου, μετ' αγάπης / σας εύχομαι εκ ψυχής / ο νέος αυτός χρόνος / να είναι ευτυχής! Αλλά τι ήταν το κακό που πάθαινα; Στις πρόβες μπερδευε, θα 'λεγα κόλλαγε η γλώσσα μου και δεν μπορούσε να ενώσει τις δύο λέξεις του ποιήματος «εκ» «ψυχής». Το τι τρακ είχα στην πρεμιέρα δεν λέγεται. Εβαλα όμως όλα τα δυνατά μου και χώρισα τις δυο αυτές λέξεις, αφήνοντας χρονικό διάστημα μεταξύ τους, την ώρα της απαγγελίας και έτσι... δεν μπερδεύτηκαν.

Από το νηπιαγωγείο, άρχισαν να καθοδηγούν και τα βήματά μας, για να μάθουμε «πόλκα», «λανοιέριδες» και τον «πυρρίχιο»: έτσι μας πρωτογνώρισαν επίσημα τον «πεντοζάλη». Και αργότερα στο δημοτικό, που είχαμε γίνει χορευταράδες πια, μας χορηγούσαν και... ντάμα παρακαλώ. Τόσο μας εντυπωσίασαν τα βήματά και ο σκοπός του πεντοζάλη, ώστε θα 'λεγα ότι μολιάστηκαν από τότε τα πόδια μας από το ρυθμό του και η ψυχή μας αναφερά άμα ακούσει το σκοπό του. Και τώρα άμα ακούσω «πεντοζάλη» με το γλυκό «σκοπό» και τις «όρτσες» του, συγκινούμαι και τόσο ενθουσιάζομαι, ώστε τα πόδια μου κινούνται αυτόματα στα βήματά του, ενώ μερμυρίζουν τα πέλματα.

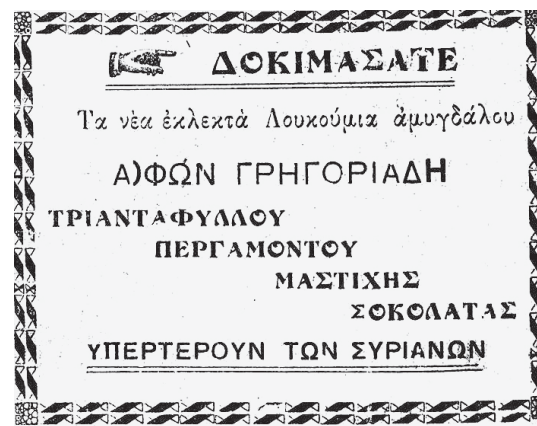

Στο εκπαιδευτήριο της Ζαννιδάκη, φοιτούσε και ένας απείθαρχος. Πήγαινε στην Τετάρτη δημοτικού, αλλά είχε πρόωρη ανάπτυξη και φαινόταν πολύ μεγαλύτερος από ότι ήταν. Περιφρονούσε τους συμμαθητές του, γιατί του φαινόταν «νιάνιαρο» και ήταν ο μόνος που δεν φοβόταν την κυρία Αμαλία. Ήταν γιος του

Εσπερόν, του Αγγλικού Τηλεγραφείου. Ατίθασοι ήμασταν βέβαια και εμείς, μικρά θηριάκια, αλλά μόνο ένα βλέμμα αυστηρό της κυρίας Αμαλίας μας έκανε να «τα χρειαστούμε». Το περίεργο είναι ότι η κυρία Αμαλία η άτεγκτη στα θέματα «ευταξίας», του Εσπερόν του χάριζε κάστανα, υποχωρούσε.

αυτά βέβαια ήταν απειλές, **ξύλο ποτέ δεν έπεφτε. Το θεωρούσε αντιπαιδαγωγικό από τότε, μόνο η κυρία Αμαλία.** Αμ, εκείνος ο «δράκος»; Εδώ τολμούμε... μόνο τώρα, ύστερα από τόσα χρόνια, να διαφωνήσουμε, σεβαστή μας κυρία Αμαλία. Ήταν, νομίζουμε, και να μας συγχωρείς, φανερή «εκτροπή» από το καταστατικό «Μοντεσώρειο» χάρτη του σχολείου σου.

Στα διαλείμματα συχνά έκανε την εμφάνισή του ο κύριος **Κωστής Ζαννιδάκης**, ένας υπέρχορος άνθρωπος που λάτρευε την σύντροφος της ζωής του, την Αμαλία του. Κρατούσε στο χέρι ένα δίσκο γλυκά του Γρηγοριάδη εικόνα και της πρότεινε περίπατο -Σάββατο ήτανε- για τ' απόγευμα με την καινούρια άμαξα «βιβαβί» -δηλαδή, που 'χε καθίσματα αντικριστά και από τις δυο μεριές του αμαξώματος, που έφερε ο μερακλής ο Σπύρος Πρινωτάκης. Κι αστράφτει η άμαξα, Αμαλία μου, και λαμποκοπούν τα μπεντιέρι που γλακούν σαν αστραπή, απ' τα καινούρια «χάμουρα» και το «ξυστρί». «Εντάξει, Κωσταδί μου», του απάντησε η Αμαλία του, με τη γλυκιά τραγουδιστή φωνή της, να πάμε περίπατο με την καινούρια άμαξα, στον «Πλατανιά» παίρνοντας στα χέρια της τον δίσκο με τα γλυκά.

Και μας συρώνανε τα σάλια! «Ξυράφι» είναι η όρεξη στα διαλείμματα, ιδίως όταν πρόκειται για γλυκά. Σαν περίσσειαν καραμέλες στο διάλειμμα, σκύβαμε κάτω από το θρανίο για να πιάσουμε δήθεν το «μολυβδοκόνδυλο» μας, ενώ με βουλιμία ροκανίζαμε στα πεταχτά καραμέλες. Αφθονη ζάχαρη ζητούν τα παιδικά οστά, βλέπετε, για να αναπτυχθούν. Και μας έτρωγε η ζήλια, και μας φλόγιζε ο πόθος για μια τέτοια αμαξάδα - επίτηδες το έκανε, κύριε Κωστή μας, και μας εξεθείαζες μπροστά μας την ομορφιά της νέας άμαξας, μια τέτοια απόλαυση της μέθης του ιλιγγίου, που πρόσφερε η ταχύτητα -η μεγαλύτερη που υπήρχε εδώ τότε- μιας άμαξας με δύο άλογα.

Αχ, κυρία Αμαλία μας! Γιατί μας έδωσες «ενδεικτικό»; Άφησέ μας, σε παρακαλούμε, να σου εξομολογηθούμε τον μεγάλο καημό μας! Να 'ταν, λείε, δυνατόν να ξαναζούσες, να γινόμασταν ξανά κι εμείς παιδιά, τιτιβίζοντας στην αυλή του νηπιαγωγείου σου. Μη μας μάλωσεις, να χαρείς, και δεν έχουμε πια την αντοχή που ήξερες αν σου αραδιάζουμε ανοησίες. Έναν μεγάλο καημό μας σου εμπιστευόμαστε! Ένα αθώο όνειρό μας σου λέμε!..»

* Ο Χάρης Στρατιδάκης είναι Δρ Παιδαγωγικής-ιστορικός ερευνητής-συγγραφέας stharis@yahoo.gr, 2831055031